

ဗုဒ္ဓသာသနာနဂ္ဂဟအဖွဲ့ချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ အမှာစာ

မြန်မာနိုင်ငံမှ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘွဲ့(၁၃၁၇)နှင့် အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုဏ်(၁၃၅၉) ဘွဲ့ထူးများ ခိုးမြင့်ခြင်းကိုခံယူတော်မူခဲ့သော ကျမ်းပေါင်း ၅၀-ခန့် ပြုစုတော်မူခဲ့သော စာပေပါရဂူဘွဲ့ ရ သိရိလင်္ကာနိုင်ငံ ဝိဇ္ဇာဒေသတက္ကသိုလ်ကြီး၏ပါမောက္ခ အရှင်အာနန္ဒာ မေတ္တေယျ(၁၂၅၈-၁၃၆၀)သည် မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးအား များစွာခိုးကျူးတော်မူခဲ့ သည်။ “ငါ့ရှင် ငါ့ရှင်တို့ရဲ့မြန်မာပြည်မှာ မဟာစည်ဆရာတော်ဟာ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တို့၌ လေးစားသည်။ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာနှင့်တကွ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်ဆောင်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ် သည်။ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာများ၌ မေးလိုက်လျှင် ခဏချင်းဖြေနိုင်သည်” စသည် ဖြင့် သိရိလင်္ကာမှဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူးဘွဲ့ ရ ကျမ်းပြုအကျော် ပခုက္ကူဆရာတော် အရှင်ကေလာသ (၁၂၉၂-၁၃၅၄)အား မိန့်တော်မူခဲ့လေသည်။

သာသနဇေယျပီပုဝရမောစရိယ၊ သက္ကသီဟမောစရိယ၊ ဘာသန္တရကောဝိဒ၊ တိပိဋက ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်ကျမ်းပြုဆရာတော် အရှင်သီလာနန္ဒာဘိဝံသကမူ “ပါဠိတော် သင်္ဂါယနာ အမေးအဖြေပြစဉ် မဟာစည်ဆရာတော်၏စွမ်းရည်မှာ ပေါ်သင့်သလောက် မပေါ်သေးဟု ဆိုရမည်ဖြစ်၏။ အဋ္ဌကထာသင်္ဂါယနာစိစစ်ခန်း၌ကား တစ်ပါးတည်း အစွမ်းပြရသောအလုပ် ဖြစ်လေသည်။ အဋ္ဌကထာစိစစ်ခန်းကုမူ မဟာစည်ဆရာတော်၏ စွယ်စုံစွမ်းရည်မှာ ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်လာလေတော့သည်။ မဟာသမုဒ္ဒရာရောက်မှ ယူဇနာ ၅၀၀-ရှိသည့် ငါးကြီးများ အလိုရှိသည့်အတိုင်း သွားလာဖျော်ဖြူး ကျက်စားနိုင်သလို ဖြစ်တော့သည်။ အဋ္ဌကထာစိစစ်ခန်းကို ကြားနာကြရမှပင် စာတတ်ဆရာတော်များလည်း မဟာစည်ဆရာတော်၏အရှင်အချင်းကို အမှန်အတိုင်း တစ်တတ်တဝေအားဖြင့် သိခွင့် ရသွားကြတော့သည်။ အချုပ်အားဖြင့်ဆိုလျှင် မဟာစည်ဆရာတော်သည် အဋ္ဌကထာ တို့ကို ဤသို့စိစစ်ရသည်ဟု နောင်လာနောက်သားတို့အား နည်းပေးလမ်းညွှန်ပြသနေသော မီးရှူးသဖွယ် ဖြစ်ပါတော့သည်” ဟူ၍ ခိုးကျူးပူဇော်ခဲ့လေသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ပဋိပတ္တိဂုဏ်တော်

မဟာစည်ဆရာတော်ကြီး၏ပဋိပတ္တိဂုဏ်ကို ဆရာတော်အရှင်သီလာနန္ဒာဘိဝံသ က “အညာဗျာကရဏမျိုးလော (အရဟတ္တဖိုလ်ကို ပြောကြားခြင်းမျိုးလော)” ဟူ၍ မဟာစည်ဆရာတော်ကြီး၏ထေရုပ္ပတ္တိ၌ ထုတ်ဖော်၍ ပူဇော်ခဲ့လေသည်။

“မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဝိပဿနာကျမ်းပေါင်း မြောက်မြားစွာ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ကြဖူးပါသည်။ သို့သော် လက်တွေ့လုပ်ငန်းဆိုင်ရာတွင်မူ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း ကျမ်းလောက် ပြောင်မြောက်ပြည့်စုံသောကျမ်းကို မတွေ့ဖူးသေးပါ။ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာလာ မိန့်ဆိုချက်တို့ကို လက်တွေ့သဘောတရားနှင့် ဟပ်၍ပြထားသည်တို့မှာ ထူးခြား သည်နှင့်အမျှ နှစ်သက်ဖွယ်အတိ ရှိလေသည်။ အထူးအားဖြင့် အခန်း(၅)မှာ လက်တွေ့နှင့် ပတ်သက်၍ အနှစ်သာရဖြစ်၏။ ဝိပဿနာအလုပ်ကို မလုပ်တတ် မရှိရလေအောင် အလွန် အသေးစိတ်ညွှန်ကြားချက်တို့ကို ပေးထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုသို့ အသေးစိတ်ပေးနိုင် သည်မှာ ကိုယ်တွေ့လည်းလုပ်ထားဖူး၊ အခြားသူများအားလည်း လက်တွေ့ပြသထားဖူး သောကြောင့်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤသို့သော ညွှန်ကြားချက်များကိုရသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် သည် လမ်းမှားသို့ မရောက်နိုင်သည်မှာ သေချာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤအခန်း(၅)မျှကို အစအဆုံးဖတ်ရွပါလျှင် ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်သည် သာမန်ပုဂ္ဂိုလ် မဟုတ်ကြောင်း၊ ဝိပဿနာ ဆိုင်ရာတွင် အလွန်မြင့်မားသောအဆင့်သို့ ရောက်ပြီးသူဖြစ်ကြောင်း မှန်းဆသိမြင်လောက် ပါတော့သည်။

မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်တော်က တရားထူးရပြီးသော ထေရထေရီတို့သည် တရားသဘောဆိုင်ရာ မိမိတို့၏ ကိုယ်တွေ့အတွေ့အကြုံနှင့် သုံးသပ်ချက်များကို အားပါး တရ ပြခန်းကျူးခဲ့ကြသည်။ ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း အခန်း(၅)လည်း ထိုဥဒါန်းစကားတို့ ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်လေသလော” ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

မဟာစည်ဆရာတော်ကြီး၏ပဋိပတ္တိဂုဏ်ကို သပြေကန်ဆရာတော်ကြီး မင်းကွန်း တိပိဋကဆရာတော်ကြီးနှင့် ဖျာပုံတိုက်သစ်ကျောင်းဆရာတော်ကြီး ဦးဩဘာသာဘိဝံသ တို့က ခိုးကျူးခဲ့ကြသည်ကို မဟာစည်ပဋိပတ္တိသာသနာ စိန်ရတုအထိမ်းအမှတ်စာစောင် တွင် ပြန်လည်၍ ထုတ်ဖော်တင်ပြခဲ့လေသည်။

ဩစတေးလျမှပြန်ရောက်စဉ် ဩဝါဒနာယူသော အရှင်ပညာသာမိအား တွဲဖက် ရွှေကျင်သာသနာပိုင် အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုဏ် သပြေကန်ဆရာတော်ကြီး အရှင်ဝါသေဋ္ဌာ ဘိဝံသသည် “မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးဟာ သူ့ရဲ့ ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်းကြီးကို ဗုဒ္ဓစကား တွေနဲ့အညီ အခိုင်အမာတည်ဆောက်သွားတယ်။ ဦးပညာသာမိတို့လည်း ဝိနည်းဘက်မှာ ရော ကမ္မဋ္ဌာန်းပြသရာမှာပါ အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ဂရုစိုက်ကြပါ။ အကောင်းဆုံး

မဖြစ်နိုင်တောင် မမှားအောင်တော့ ဂရုစိုက်ကြပါ။ ဝိပဿနာတရား ပြသလိုရင် မဟာစည် ဆရာတော်ကြီးရေးသားထားတဲ့ ဝိပဿနာရှုနည်းကျမ်း ၂-အုပ်ကိုတော့ ကျွဲပွန်အောင် လှေလှာထားကြဖို့ လိုပါတယ်” ဟု မိန့်တော်မူခဲ့လေသည်။

မြဝတီမဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာဆရာတော် ဦးပဏ္ဍဝံသ တွေ့ကြုံခဲ့ရသည်မှာ မင်းကွန်းတိပိဋကဆရာတော်ကြီး မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးကို ကြည်ညိုတယ်ဆိုတာ ဟန်ဆောင်ပန်ဆောင် မဟုတ်ဘူး။ အင်မတန်မှကြည်ညိုတယ်။ မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးရဲ့ စံကျောင်းထဲ ကြွတဲ့အခါမှာ လက်အုပ်ကလေးချိုး ဝင်တယ်။ မြဝတီဆရာတော်ကို မင်းကွန်းတိပိဋကဆရာတော်ကြီးက “မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးလို ဆရာသမားကိုရဖို့ မလွယ်တော့ဘူးနော်၊ သေသေချာချာ ဆည်းကပ်ထားကြ။ တရားကိုလည်း ရအောင်ယူ၊ ဝေယျာဝစ္စလည်း လုပ်ထားကြ။ မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးဟာ သုက္ခဝိပဿကရဟန္တာ ဖြစ်ရင်ဖြစ်၊ မဖြစ်ရင် အနာဂါမ်ဖြစ်လိမ့်မယ်” ဟူ၍ မိန့်တော်မူခဲ့လေသည်။

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတွင် မဟာစည်ဆရာတော်ကြီးနှင့်အတူ နှစ်ပေါင်းများစွာ အတူ ဆောင်ရွက်ခဲ့ဖူးသော ရန်ကုန်မြို့၊ သရက်တောကျောင်းတိုက်၊ ဖျာပုံတိုက်သစ်ကျောင်း ဆရာတော်ဦးဩဘာသာဘိဝံသသည် “မဟာစည်ဆရာတော်က တို့များထက် ၃-ဝါ ကြီး တယ်ကွ။ တို့များမှတ်မိသလောက် အချင်းချင်းစာပေပြင်းခဲ့တဲ့အခါ မဟာစည်ဆရာတော် စိတ်ဆိုးတာတို့၊ စိတ်လိုက်မာန်ပါပြောတဲ့ ဒေါသအရိပ်အရောင်တို့ကို တစ်ခါမှ မတွေ့ခဲ့ရ ဖူးဘူး။ အဲဒါဟာ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားအပေါ် တို့မှားရဲ့ ထူးကွက်မြင်ကွင်းပဲကွ” ဟု ဝိုးရှင်းပွင့်လင်းစွာ ထုတ်ဖော်ပြောကြားခဲ့လေသည်။

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာသဘင် ကျင်းပနေချိန် မဟာစည်ရိပ်သာဝင်းအတွင်း စာကြည့်နေ စဉ် အမိုးပေါ်မှ မီးချောင်းတစ်ချောင်း မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဦးခေါင်းပေါ် တည့်တည့်ကျရာ အနီးအပါးရှိ ဆရာတော်ကြီးများသည် ထိတ်လန့်မှုရှိခဲ့သော်လည်း မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ထိတ်လန့်မှုမရှိ ပကတိတည်ငြိမ်စွာ “မီးချောင်း ပြုတ်ကျသကဲ့” ဟူ၍ နှုတ်တော်မှထုတ်ဖော်မိန့်ခဲ့သည်ဟု စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး မဟာ သဗ္ဗနောဒယချောင် ဆရာတော်ကြီးအရှင်သဗ္ဗနာဘိဝံသထံမှ ကြားဖူးကြောင်း တိပိဋကဓရ ဆရာတော် အရှင်သုမင်္ဂလာလင်္ကာရဏ ဖော်ပြထားပါသည်။

“ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာက လက်ခံအတည်ပြုအပ်သော အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ မထေရ် မြတ်ကြီး၏ အတ္တပ္ပတ္တိအသစ်ဟုပင် ဆိုထိုက်လှသည့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂနိဒါနကထာကို ၁၃၂၂-ခုနှစ်တွင် သီးခြားစာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ထိုကျမ်း၌ အနုဂီတိဂါထာတို့ကို ရေးသားတော်မူသော ပရိတ်ကြီးနိဿယသစ်ကျမ်းပြုအကျော် သပြေကန်ဆရာတော်ကြီးက အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသကို အောက်ပါဂါထာဖြင့်ခိုးကျူးရင်း နိဂုံးချုပ်ခဲ့သည်။

‘ကုန်စင်အောင်စု ရွှေစုငယ်နတ် ထုတ်အပ်ပါသော်လည်း ထိုအရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသ မထေရ်မြတ်ကြီး၏ဂုဏ်ကျေးဇူးသည် ကုန်နိုင်ဖွယ်ရာမရှိပါပေ’ အဘယ့်ကြောင့်ဟူမူ ထို အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသမထေရ်မြတ်ကြီး၏ ဂုဏ်တော်တို့သည် များပြားလှ၍ အဆုံးမရှိကုန် သည် မဟုတ်တုံလော။ အဘယ်သူသည် သမုဒ္ဒရာရေတို့ကို ကုန်စင်အောင် ထုတ်တင် ဆောင်ယူနိုင်ပါမည်နည်း။ ထိုသို့ပင် မကုန်နိုင်အောင် များမြောက်လှသော်လည်း ဂုဏ် ကျေးဇူးကို အထူးသိမြင်တတ်သောပညာရှိတို့သည် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသမထေရ်မြတ် ကြီး၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို အမြဲတမ်းအမှတ်တရ အောက်မေ့နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

အထက်ပါဂါထာသည် အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသမထေရ်မြတ်ကြီး၏ ဂုဏ်တော်တို့ကို ခိုးကျူးရေးသားအပ်သောဂါထာ ဖြစ်၏။ ထိုဂါထာသည် မဟာစည်ဆရာတော်ကြီး၏ဂုဏ် ကို ထုတ်ဖော်ခိုးကျူးသောဂါထာ မဖြစ်နိုင်ပါသလော။ မဖြစ်နိုင်ဟု အဘယ်သူသည် ပြောဆို နိုင်ပါမည်နည်း” ဟူ၍ပင် ရဲရင့်စွာဖော်ပြလျက် ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော် ဘုရားကြီးအား ဆရာတော်အရှင်သီလာနန္ဒာဘိဝံသက ခိုးကျူးပူဇော်တော်မူခဲ့လေသည်။

“မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ရဲရင့်တည်ကြည် သံဃာတော်ကို တင့်တယ် စေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးဖြစ်တော်မူသည်။ အသားတော်ကလည်း ဝါဝင်းထိန်ပြေလျက် ကျက်သရေ ရှိလေသည်။ အရပ်အမောင်းတော်မှာ ဖြောင့်စင်း၍ ဗြဟ္မာမင်းလို ကိုယ်တော် ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာကိုယ်လုံးပတ်တော်မှာလည်း ယောက်ျားကောင်း ယောက်ျားမြတ်တို့၏ လက္ခဏာနှင့် ညီညွတ်သည်။ ကိုယ်တော်မြတ်သန္တာန်၌ရှိသော သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်တို့မှာလည်း ဆိုစရာမရှိ၊ ပကတိ သစ်လွင်ဖြူစင် တည့်မတ်ထက်မြတ်တော်မူလှ သည်။ စက္ခု၊ သောတ၊ ယာနု၊ ဒီဂါ၊ ကာယ၊ မနော မချောမပြေခြောက်ထွေသော ဣန္ဒြေ တို့မှာလည်း သတိဖြင့်ထိန်းချုပ်ထား၍ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့တော်မူလေသည်။ စိတ်ဆိုး စိတ်ပျက်ခြင်း အလျှင်းမရှိ၊ စိတ်နှလုံးရည် အလွန်အေးမြတော်မူသည်။ နိကာယ်ငါးရပ်၊

ပိဋကတ်သုံးပုံ၊ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ စသည်လာ ဗဟုသုတ၊ သက္ကတဘာသာလာ သမယန္တရ ဗဟုသုတများနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူသည်။ လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးအား လျော်သည့် ကျင့်ဝတ်ကိုလည်း မဆုတ်မနစ် သက်ဆုံးတိုင် ကျင့်တော်မူသည်။ ပါဠိတော် သင်္ဂါယနာ၊ အဋ္ဌကထာသင်္ဂါယနာ၊ ဋီကာသင်္ဂါယနာသဘင်တွင် သံဃာတော်ကို တင့်တယ်စေပုံ၊ သံဃာအလယ်တင့်တယ်ပုံမှာ အံ့ဩလောက်အောင်ပင် ဖြစ်လေသည်” ဟူ၍ ပခုက္ကူဆရာတော်ကြီး အရှင်ကေလာသက ဤမဟာစည်ထေရဂုဏ်အဖွဲ့ချုပ်လာသိနီ ကျမ်းကြီးတွင် ပူဇော်ခဲ့လေသည်။

ကျေးဇူးဂုဏ်ကြီးမားတော်မူလှသော ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား ကြီး၏ ဘဝဖြစ်တော်စဉ်များကို ပါဠိဂါထာပေါင်း တစ်ထောင်ဖြင့် ရေးဖွဲ့ပူဇော်တော်မူခဲ့ သော ပခုက္ကူဆရာတော်ကြီး အရှင်ကေလာသ၏ မဟာစည်ထေရဂုဏ်အဖွဲ့ချုပ်လာသိနီကျမ်း (ပထမတွဲ+ဒုတိယတွဲ)ကို တပည့်တော်များ ဗုဒ္ဓသာသနာနဂ္ဂဟအဖွဲ့ချုပ်က ဒုတိယအကြိမ် အဖြစ် ထပ်မံ၍ ပုံနှိပ်ဖြန့်ချိလိုက်ပါကြောင်း ဝမ်းမြောက်စွာ အမှာစာ ရေးသားအပ်ပါသည်။

ဒေါက်တာတင့်စိုးလင်း
ဥက္ကဋ္ဌ
ဗုဒ္ဓသာသနာနဂ္ဂဟအဖွဲ့ချုပ်
မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာ၊ ရန်ကုန်မြို့။

၁၃၈၂-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလ
၂၀၂၁-ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ